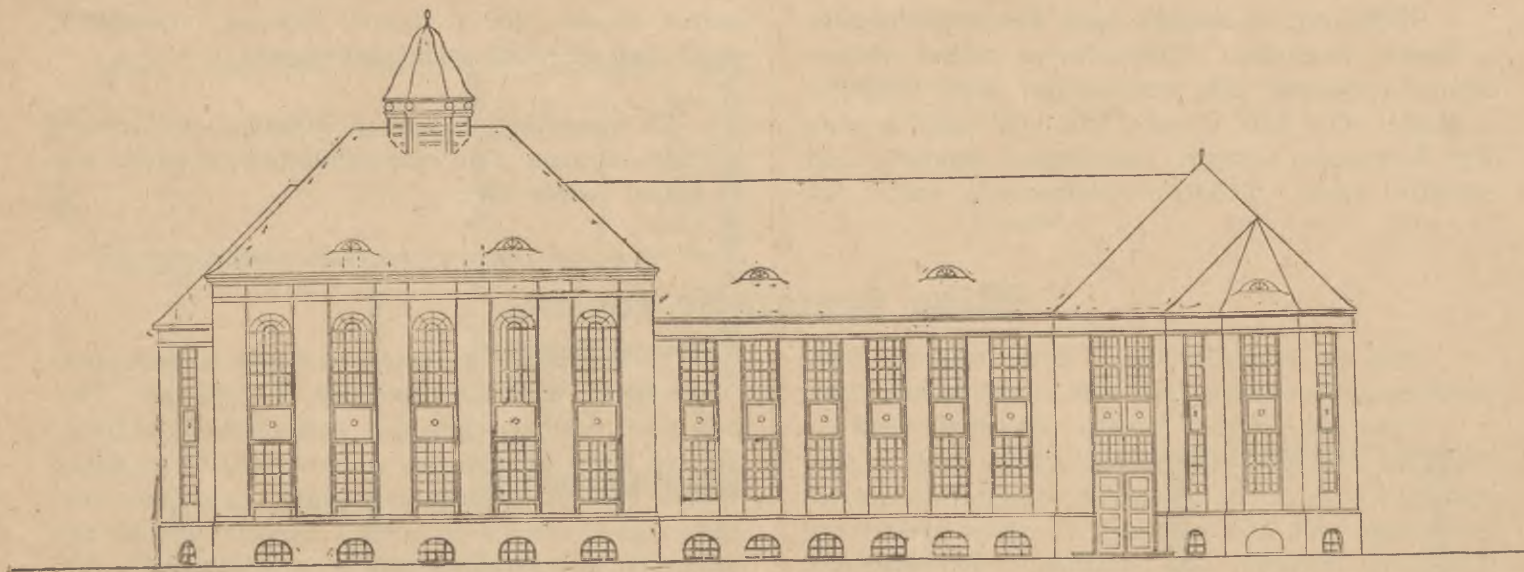

„Kivimäe“ põllutöökoolimaja esimene külg.

Ringfiri

Eestimaa põllumeestefeltsidele, ühistegeliste asutustele, wallawalitsustele, feltsidele ja põllumeestele.

Põllutöökooli tähtsusest üleüldse.

Suurem osa Eestimaa kubermangu maapinnast seisab alles harimata olekus. Ülesharitud põllumaa suurus teeb ümarguselt 15% kõigest maapinnast välja. Ülesharimata maapind on kas metsade, rabade ja soode all, kuna heina- ja karjamaad peaaesjalikult ka harimata kujul on. Maapind on iseäranis õhupoelses kubermangu jaos kehva, liivane ehk paepealne kerge maa. Wiljade wäljaand on harilikult 3—5 seemet. Üksnes hoolsa tööga, parema harimisega, uuemate põllutöö riistadega ja kunstpõllurammude läbi suudetakse põllust suuremat saaki saada. Kuid sellega ei saa mitte igamees walmis, sest et nende tarvitamine teatud oskust ja wastumõttlikku pinda põllumeeste seas nõuawad.

Nagu igas tööstuses teatud ettevalmistust ja alg-haridust tarwis läheb, nii ka põllutöös ja weel enamgi, sest et põllutöö tema tegijalt õige mitmekülgsed teadmised nõuab. 65% Eesti kubermangu elanikkudest elatawad endid põllutööst ja muretsewad suurel määral ka linna-elanikkudele peatoidust. Ja ometi ei ole meil Eestimaa ainuski põllutöökooli, ega sellesarnast õpeasutust, kus põllumees enese harimiseks midagi mõiks saada. Seda enam weel nüüd, kus ka põllutöös, nagu igas teises tööstuseharus, teatud mõistlus on tekkinud. Lõssi küll, meil on mitmesuguseid kursusi toime pandud, kus asjatundjad ette loewad, kuid need on nii lühikesajalised ja õpeabinõude poolest lagedad, nii et nendes kõiki seda ei

saa, mis tarwis läheb ja kursused seega enam vähem kihatuse abinõuks on jäänud.

Täna wu kewadel sai sellest 100 aastat täis, kui Eestimaa talupoja seisusele wabadus kingiti, selle aja jookul on meil mitmesuguseid õpeasutusi elule kutsutud, kuid puuduma jäi põllutöökool. Meile õpetakse kõiki, kuid mitte seda, mis meil igapäewases elus nii väga tarwilik on, mis meie rahwa majandust ja terwet riiki kindlustaks, sest et põld annab kõigile leiba.

Meil on õppimise himulised kaugemale riiki ja isegi wäljamaale sõitma pidanud, et seal põllutöö haridust omandada. Kuid paljud on meilt ka jäädawalt mõerfile jäänud. Oma kodumaa pind ootab uusi töötajaid, kes kodumaale jääksid ja armastusega tööd teeksid.

Meil läheb oma põllutöökooli tarwis. Riisugust kooli, kus tegelikult põllumehe ettevalmistatse, kes kodumaale ka jääwad. Kawatsusel on tulewikus põllutöö-koolide võrku luua, kuid meil puudub see materjal, mille najale selle võrgu loome. Meil läheb ka uusi õpeõudusid tarwis, kes kursustel ja rahwakoolides õpetust mõit-sid anda, kui ka instruktoritena haridusetööd teha. Ka neid peame eneste seast ette walmistama.

Selleks läheb kõrgema järgu ala põllu-töökooli tarwis. Seda peame mõimalikult kohe käima panema, selle eeltöödega ei tohiks wiivitada.

Kooli asutamise ajalugu.

Eestimaa kõige wanem põllumeestefelts — Tallinna Eesti Põllumeeste Selts — on oma awamistest saadik põllutöökooli asutamist kawatsenud. Esimesed aastakümned weeresid igawikku, ilma et Selts peale sõnade midagi ära teha oleks saanud. Selleks puudus kapital. Järgmisel aastakümnel mõeti kooliasutamine tegelikult päewakorrale. Hakati kooli jaoks sündsat kohta kuulama ja wiimaks, mitmeaastase otsimise ja kauplemise järele,

omandas Selts kitsarööpalise raudtee äärde „Kivimäe“ koha. Nimetatud koht on mitmest talust kokku liidetud ja asub 23 wersta Tallinnast eemal, Rapla tee ääres, Riisa platvormilt 3 wersta eemal. Koht on 146½ desjatini suur ja maksis 20.000 rubla. Koha hind on endisele peremehele tasutud, üksi Kreditkassale on 3-tuhande rublalaine laen tasumata.

Nüüd seati asjatundjate poolt kooli põhjustkiri kokku ja saadeti kinnitusele. Põhjustkiri ei leidnud esialgul kinnitust põhjustel, mille kõrvaldamine Seltsi võimuses ei olnud. Kui suur Europa sõda lahti peajis ja muu seas ka waated walitsuse ringkondades muutusid, anti palwekiri uueste Põllutöö ministeriumile ära ja asi

hakkas liikuma, sest et kohalik kuberner võimalikult pidas kooli asutamist omalt poolt toetada.

15. septembril s. a. kinnitati Põllutöö ministeriumis Tallinna kõrgema järgu alampõllutöökooli põhjustkiri ära ja saadeti Seltsile kätte.

Mida õpetatakse koolis.

Kool on kolme-klassiline. Peale selle on kooli juures veel siseseastujate jaoks ka kolme ettevalmistuse klassi.

Kooli siseseastujatelt nõutakse: Esimesesse klassi — kihelkonna 2-klassilise ministeriumi ehk linnakooli eelharidust ehk sellekohase eksami tegemist vastuvõtmise juures. Siseseastuja peab kõige vähemalt 14 aastat wana olema. Wanaduse ülemmäär on piiramata. Ettevalmistuse klassi wõetakse juba 12-aasta wanusest wastu.

Igas klassis wõib kuni 40 õpilast olla, üleüldine arv ulatab koolis 200 peale.

Koolis õpetakse peale eriainetes ka üleüldishariduslisi õppeaineid. Tarbekorral wõib kooli juures täiendawaid klassifikatsioone awada ja ka eriklassifikatsioone mitmesuguste põllumajanduslike harude jaoks.

Õpetust antakse praeguste maksimate seaduste järele Wene keeles; kuid koolis õpetatakse ka Eesti keelt. Kui aga meil wõitlus emakeelse õpetuseandmisega põllutöökoolides lubab, pannakse see uuendus koolis kohe maksma. Salwel õpetatakse peaaesjalikult klassis, kuna suwine töö põllu peal ja aedas saab olema. Töökojas õpetatakse aga põllumehele tarwisminewat puu- ja rauatööd ja teisi. Tarbekorral antakse õpilastele suwekuudel võimalust kas isataludesse ehk mujale praktika peale minna.

Kooli juures on oma majapidamine eeskujulikult sisse seatud. Majapidamises on: karjakaswatus ühes piimatalitusega, linnu- ja kodujäneskaswatus, mesi- laste-pidamine, juurewilja kaswatus, metsakaswatus ja teised põllumajanduse harud.

Koolijuhtimine ja ülespidamise hallitad.

Kooli üleüldist tegewust juhib ja walwab kooli kuratorium. Kuratoriumi liikmeteks on: Tallinna Eesti Põllumeeste Seltsi poolt 4 esitajat, Eestimaa Põllumeeste Rehketsi poolt 1 esitaja ja Põllutöö departemangu poolt 2 esitajat. Neid walitakse kolme aasta peale ja neil on VII aukeer. Kui aga üks ehk teine asutus kooli ülespidamiseks iga aasta kõige vähemalt 1000 rbl. maksab, siis on tal õigus 1 esitajat kuratoriumisse walida. Seltsid ehk asutused, kes kokku 1000 rbl. ehk rohkem igaaastast abiraha maksawad, wõiwad omawahel kokku leppides iga tuhande rubla pealt ühe esitaja walida.

Kooli igaaastaseks sissetulekuks on: 1) kroonu igaaastane abiraha, 2) kooli majapidamise tulud, 3) Tallinna Eesti Põllumeeste Seltsi abirahad; 4) teiste seltside,

asutuste ja isikute poolt annetatawad abirahad ja 5) kooliõpilaste ülespidamise maksud.

Igaaastased aruanded kooliasjast ja majapidamisest pannakse kuratoriumi laudu ka kõigile koolitoetajatele ette, niisama antakse kooli majapidamise rewideerimise tagajärgedest neile teada.

Kui seisab kool ja selle majapidamine seltskonna kontrolli all ja asjaajamine on seal awalik.

Kooliõpetajate ja teiste õpetuseandjate palkadeks annab Põllutöö ministerium iga aasta 10.000 rbl. abiraha. Abiraha hakatakse kohe peale sõjalõppu maksma, kui kool käimas on. Eelplaani järele tasub kooli majapidamine ennast ise ära. Kui on kooli tulewik aineliselt täiesti kindlustatud.

Kooli hooned ja nende ehitus.

Enne kui koolimaja plaanide walmistamiseks asuti, kutsuti asjatundjad ja eriteadlased ühisele koosolekule, kus kooliruumide arwu ja jaotuse üle pikemalt läbi räägiti ja üleüldised jooned ära tähendati.

Koolimaja ja kõrwalhoonete plaanide walmistamine anti insener W. Pihlaka hooleks.

Koolimaja ühes keldriforruga on kolmekordne. Ehituse alumine osa tehtakse raudkiwist, pealmine telliskiwist. Ehitus ise on peaaegu nelinurkne, et ruumidele tarwilist jagu walguks ja sisseseade kookukõla anda (lähemalt plaani peal). Keldriford, mis pooleldi üle maapinna ulatab, on järgmiselt ära jagatud: Rehketsi ruum, leiwaküpsetamise-ahi, köök ja söögitoad, sahwrid ja kelder; siis teenijate ja kojamehe eluruumid. Kõiki neid ruumid ühendab suur koridor. Esimesel korral asuwad 6 magamise- ja 1 pesutuba kooliõpilaste jaoks ja korrapidaja ruumid. Teisel korral on 5 klassiruumi ja suur saal koosolekute, pidude, kursuste jaoks, kooliõpetajate tuba, raamatukogu ruum,

fiisika kabinet ja laboratorium. Põningu ruum on nõnda seatud, et tarbekorral sinna teenijate ruumid sisse seada wõib.

Koolimaja ehituse eelarwe on praeguste hindade järele kokkuseatud ja läheb 176.973 rbl. 6 kop. maksma.

Puudumata kõrwalehituseks kooli juures on kooliõpetajate elumaja ja töökojad: esialgul raua- ja puutööde jaoks.

Kooliõpetajate elumaja on puust ehitus ja kahekordne. Läheb eelarwe järele 20.587 rbl. 84 kop. maksma.

Mõlemad ülemalnimetatud töökojad tulewad ühe katuse alla ja on kiwist ehitus.

Läheb maksma 5.597 rbl. 36 kop.

Ühtekokku lähewad need ehitused 203.158 rbl. 26 kop. maksma.

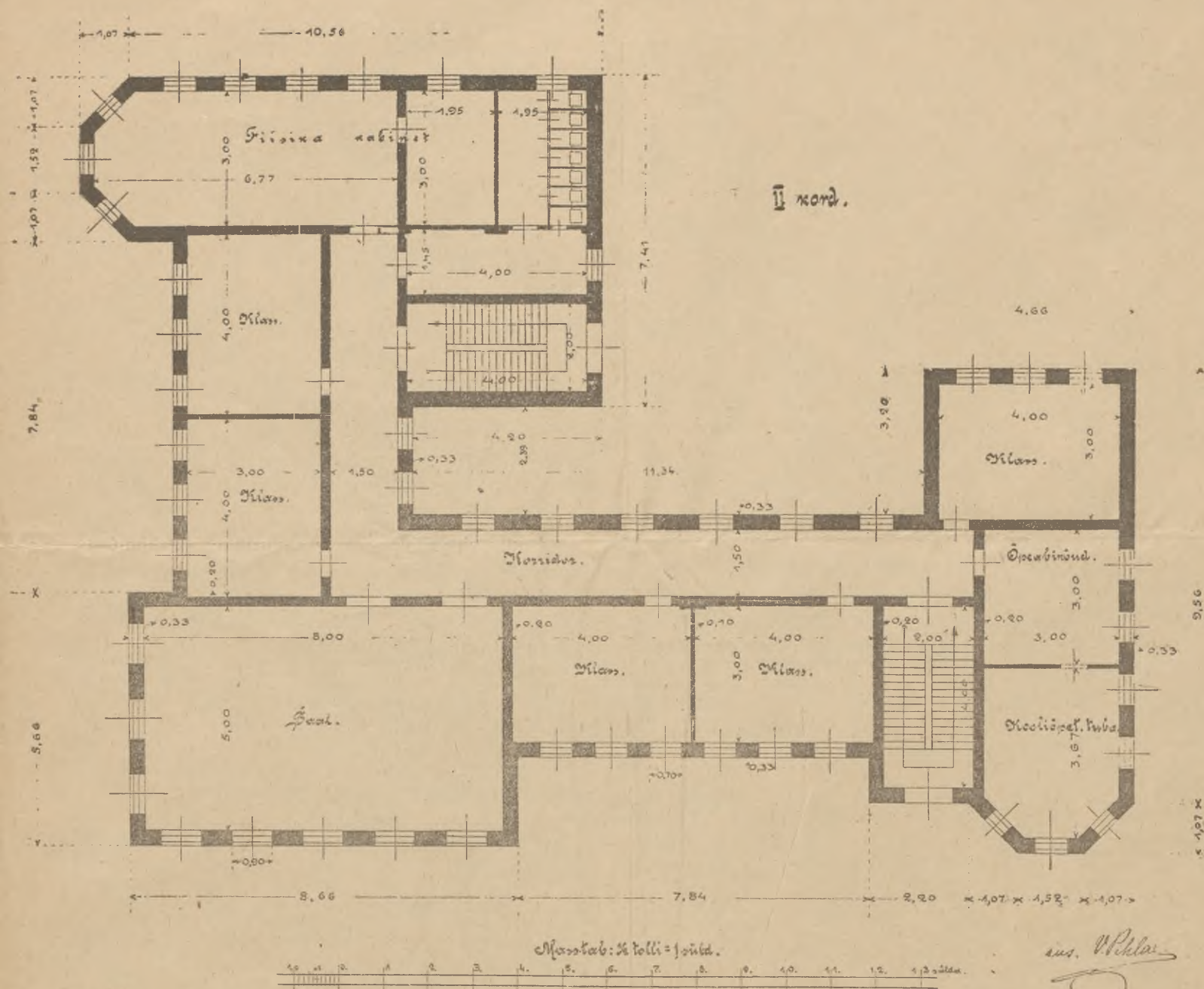
Mis kooli majapidamisesse puutub, siis wõib selleks seniseid „Kiwimäe“ koha hooned tarwitada, mis alles uuejärke ehitused on.

Rudas jõuame hooned üles ehitada.

Üksikul seltsil, kui ka üksikul asutusel käib see üle jõe.

Üksiku ettevõttele jääb see tulewikuasjaks.

Kool ei ole äriline ettevõtte, kool ei ole kitsale ringkonnale määratud. Ta on üleüldise tähtsusega, ta on rahwa asi. Kool on põllumeeste oma asi.

Koolimaja põhjaplaan. Teine kord.

Ühendus teeb tugewaks, ühiselt jõuame seda ka täide saata. Kui kõik ühel meelel töötame ja asja heaks kulufid kanname, kerliwad warsti „Riivimäel“ koolimaja müürid kõrgele ja hariduse walgus paistab üle Eestimaa.

100 aastat on möödas, kui Eestimaa talurahwa iseseiswus alguse sai. 100 aasta pärast paneme põllumehe haridusele nurgakiwi. See kool olgu wahastu se päewa mälestuseks.

Igaüks annetagu oma jõudu mööda. Ärgu keegi häbenegu, waid andku niipalju, kui

jõud lubab. Tallinna Eesti Põllumeeste Selts kawatseb abiraha asjus Põllutöö ministriumini poole pöörata. Abiraha saamine walitsuselt on seda enam kindlustatud, mida suurema summa hoonete ehituseks omalt poolt wälja paneme.

Kooli ehituseks asutatakse Seltsi juurde iseseisew kapital ja hoitakse harilikudest summadest lahus. Selts ise määrab selleks 10.000 rubla ja mitmed ühisused ja isikud on juba kooli asutamiseks waremalt Seltsi kätte summasid saatnud.

Palwe kõikidele seltsidele, ühisustele, wallawalitsustele ja põllumeestele.

Tallinna Eesti Põllumeeste Selts pöörab selle ringkirjaga kõigi Eestimaa seltside, ühisuste, wallawalitsuste, asutuste ja isikute poole:

Toetage esimese põllutöökooli asutamist Eestimaa!

Kõik, kellel võimalik on, ohwerdage üleüldise hariduse asja heaks!

Seltsid ja ühisused! Wõtke põllutöökooli toetamise küsimus lähema peakoosoleku päewalorda üles. Aastapeakoosolekul — puhtakasu jaotamisel — mõelge põllutöökooli peale!

Wallawalitsused! Wõtke 1917. aasta eelarwesse teatud summa kooli heaks üles!

Kõik põllumehed ja isikud, kes põllutöö wastu huwitust tunnete, aidake kaasa!

Tallinna Eesti Põllumeeste Seltsi

liikmed! Näidake oma annetustega, et Teie mitte üksi nime järele liikmed ei ole, waid igaüks oma jõudu ja võimalust mööda ühist ettevõtet toetada tahate ja ka wõite.

Seltsi aadress rahakirjade jaoks on: гор. Ревель. Ревельское Эстонское Сельскохозяйственное Общество. Isiklikuks asjaajamiseks: Tallinn, Luisentali uul. nr. 14, Seltsi kantselei.

Lähemaid teateid kooli asjus annab Seltsi asjaajaja M. Nitsam Seltsi kantseleis. Sealsamas wõetakse ka rahalisi annetusi vastu.

Tallinnas, Jõulukuul 1916.

Seltsi esimees: J. Masing.

Rirjatoimetaja: J. Reinthal.

Ревельск. Эстонск. Сел. хоз. О-во || Tallinna Eesti Põllumeeste Selts
гор. Ревель, Эстл. губ.

ПЕЧАТНОЕ

